

Pokrovitelj:
Ministarstvo za rad, zapošljavanje,
boračka i socijalna pitanja

LIGA ZA OSOBE SA INVALIDITETOM

PUT KA RAVNOPRAVNOSTI

Šta je diskriminacija?

Izrazi "**diskriminacija**" i "**diskriminatorско postupanje**" označavaju svako neopravdano pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje (isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva), u odnosu na lica ili grupe kao i na članove njihovih porodica, ili njima bliska lica, na otvoren ili prikriven način, a koji se zasniva na rasi, boji kože, precima, državljanstvu, nacionalnoj pripadnosti ili etničkom poreklu, jeziku, verskim ili političkim ubeđenjima, polu, rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji, imovnom stanju, rođenju, genetskim osobenostima, zdravstvenom stanju, invaliditetu, bračnom i porodičnom statusu, osuđivanosti, starosnom dobu, izgledu, članstvu u političkim, sindikalnim i drugim organizacijama i drugim stvarnim, odnosno pretpostavljenim ličnim svojstvima. (*Zakon o zabrani diskriminacije „Službeni glasnik RS“, broj 22/09*)

Diskriminacija može biti zasnovana na različitim ličnim svojstvima, koja su stvarna ili se samo pretpostavlja da ona postoje. Lična svojstva su, na primer, rasa, boja kože, državljanstvo, nacionalna pripadnost ili etničko poreklo, jezik, versko ili političko ubeđenje, pol, rodni identitet, seksualna orijentacija, invaliditet, bračni i porodični status, starosno doba, članstvo u političkim i drugim organizacijama i dr.

Diskriminacija se može se ispoljiti u različitim oblastima društvenog života.

Diskriminaciju može izvršiti svako, šalterski radnik u gradskoj upravi, organ javne vlasti, sudija, lekar, nastavnik, policajac. Ona se **može desiti bilo gde** – na poslu, u školi, na fakultetu, u bolnici, na stadionu, u postupku pred organom javne vlasti, u sudu, u gradskom prevozu, na ulici...

Diskriminacija se može desiti bilo kome: pojedincima, grupama ljudi, ali i pravnim licima. Lice koje diskriminiše u jednoj društvenoj situaciji, može u nekim drugim okolnostima biti diskriminator, odnosno lice koje čini diskriminaciju.

Diskriminacija može biti direktna ili indirektna, namerna ili počinjena iz neznanja. Može se desiti da neko učini akt diskriminacije prema drugom licu ili grupi lica, a da toga nije ni svesan/a.

Diskriminacija OSI

Izraz "osobe sa invaliditetom" označava osobe sa urođenom ili stečenom fizičkom, senzornom, intelektualnom ili emocionalnom onesposobljenošću koje usled društvenih ili drugih prepreka nemaju mogućnosti ili imaju ograničene mogućnosti da se uključe u aktivnosti društva na istom nivou sa drugima, bez obzira na to da li mogu da ostvaruju pomenute aktivnosti uz upotrebu tehničkih pomagala ili službi podrške. (*Zakon o sprečavanju diskriminacije OSI "Sl. Glasnik RS br. 33/06"*)

Osobe sa invaliditetom čine 8% od ukupnog broja stanovnika u Republici Srbiji. Prosečna starost osoba s invaliditetom je oko 67 godina, tako da je čak 71% ovih lica u starosnom kontingentu 65 i više godina. Ekonomski i socijalni status osoba sa invaliditetom, položaj na tržištu rada i u obrazovnom sistemu, ograničen pristup ostvarivanju prava iz oblasti zdravstva, kao i društvena sredina bogata barijerama i predrasudama, bez adekvatne podrške, čine okruženje koje ovoj grupi ne pruža jednake mogućnosti za ostvarivanje prava.

Osobe sa invaliditetom se svakodnevno suočavaju sa socijalnim i fizičkim barijerama kao što su:

- ◆ predrasude i stavovi prema invalidnosti;
- ◆ nepristupačnost objekata i druge arhitektonske barijere;
- ◆ nepristupačnost informacija i komunikacijskog oruđa.

Ove barijere su često uslovljene nedostatkom znanja i svesti o invalidnosti. Osobe sa invaliditetom mogu ravnopravno učestvovati u društvu ukoliko se uklone fizičke barijere i prepreke u stavovima.

"Razumno prilagođavanje" označava neophodno i adekvatno modifikovanje i usklađivanje kojim se ne nameće nesrazmerno, odnosno nepotrebno opterećenje, tamo gde je to u konkretnom slučaju potrebno, kako bi se obezbedilo da osobe sa invaliditetom uživaju, odnosno ostvaruju ravnopravno sa drugima sva ljudska prava i osnovne slobode (*Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom, Član 2.*)

Principi za poboljšanje socijalno ekonomskog položaja OSI (Strategija unapređenja položaja OSI u Republici Srbiji za period do 2020.godine)

- ◆ poštovanja dostojanstva i ljudskih prava osoba sa invaliditetom;
- ◆ ravnopravnosti, nediskriminacije i obezbeđivanja jednakih mogućnosti za osobe sa invaliditetom, kao i ravnopravnosti muškaraca i žena;
- ◆ međusektorski i multidisciplinarni pristup kroz konstantnu saradnju svih aktera na svim nivoima i sveobuhvatni rad na unapređenju položaja osoba sa invaliditetom;
- ◆ uključivanje osoba sa invaliditetom u procese kreiranja i sprovođenja mera i aktivnosti po principu „Ništa o nama bez nas“;
- ◆ primena „Univerzalnog dizajna“ u smislu pristupačnosti sveukupnog okruženja i upotrebljivosti proizvoda i usluga u svim oblastima;
- ◆ stalno praćenje i sagledavanje postignutih rezultata radi kreiranja novih aktivnosti u skladu sa mogućnostima i potrebama osoba sa invaliditetom;
- ◆ konstantno informisanje i podizanje nivoa svesti društva o pitanjima invaliditeta, ravnopravnosti i ostvarivanju prava osoba sa invaliditetom

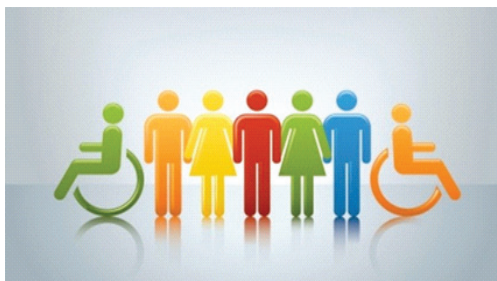
Jezik I terminologija

Osoba sa hendikepom: hendikep se, kroz ovaj izraz, ne posmatra kao jedna od karakteristika osobe, već kao hendikep ili otežavajuće okolnosti koje društvo stvara neadekvatnim pristupom, sistemom podrške i prihvatanjem. Samim tim, društvo hendikepira osobe, kroz nepodržavanje i nepraktikovanje koncepta jednakih mogućnosti za sve.

Osoba sa ometenošću/teškoćom/oštećenjem/smetnjama u razvoju.

Nepravilno: Ometena osoba.

Termin "invaliditet" zajednički je izraz za velik broj različitih funkcionalnih ograničenja koja se pojavljuju u svakoj populaciji svake zemlje u svetu. Ljudi mogu biti sa individualnim fizičkim, intelektualnim i čulnim oštećenjima, zdravstvenim stanjem ili mentalnom bolešću. Ovakva oštećenja, stanja ili bolesti mogu biti po svojoj prirodi nešto trajno ili prolazno.

U svakodnevnoj komunikaciji često se za osobe sa hendikepom govori da su «bolesne», ili «slučajevi», pacijenti. Medicinske potrebe osoba sa hendikepom su iste kao i osoba bez hendikepa – mnogi «zdravi» češće idu kod lekara nego većina osoba sa hendikepom. Osobe sa hendikepom su KORISNICI-KORISNICE medicinskih usluga kao i sve druge osobe. Takođe, postoji navika u svakodnevnom govoru da se pravi razlika između «zdravih», «normalnih», «standardnih» i «bolesnih», «nemoćnih», pri tome misleći na ljude bez hendikepa u prvom slučaju i osobe sa hendikepom u drugom slučaju. Hendikep je stanje, a bolest može biti (ali i ne mora) samo jedna njegova komponenta.

IZBEGAVATI

- 1) TERMINE kao što su autističari, cerebralci, paraplegičari, Daun sindrom (nazivanje osobe po dijagnozi koju ima);
- 2) Upotrebu SKRAĆENICA: OSI, MNRO, TIL, LMRO;
- 3) POGRDNE TERMINE: specijalci, slepci, umerenjaci, retardi, bogalji;
- 4) Nazivanje odraslih osoba sa mentalnim teškoćama - DECOM.

